

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ

* * *

Εὐχαριστήριον ὕμνον ἀναπέμποντες τῷ Θεῷ τῆς ἀγάπης, εἰσερχόμεθα καί πάλιν εἰς τὴν Ἀγίαν καὶ Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, εἰς τό στάδιον τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων, τῆς νηστείας καὶ τῆς ἐγκρατείας, τῆς νήψεως καὶ τῆς πνευματικῆς ἐγρηγόρσεως, τῆς φυλακῆς τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς προσευχῆς, τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς αὐτογνωσίας. Ἀρχεται ἡ νέα εὐλογημένη προσκυνηματικὴ πορεία πρὸς τὸ Ἅγιον Πάσχα, τὸ ὁποῖον «ἤνοιξεν ἡμῖν παραδείσου τὰς πύλας». Ἐν Ἐκκλησίᾳ καὶ ὡς Ἐκκλησία, ἀτενίζοντες τὸν Ἀναστάντα Κύριον τῆς δόξης, συμπορευόμεθα ἅπαντες εἰς τὴν ὁδὸν τῆς κατὰ χάριν θεώσεως, τὴν ὁδηγοῦσαν πρὸς τὰ ὑπερουράνια ἀγαθὰ, «ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν» (Α' Κορ. β', 9).

Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅπου τελεσιουργεῖται «τὸ αἰεὶ μυστήριον» τῆς Θείας Οἰκονομίας, τὰ πάντα ἔχουν ἄσειστον θεολογικὸν θεμέλιον καὶ ἀκραιφνῆ σωτηριολογικὴν ἀναφοράν. Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ θέωσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι οἱ πυλῶνες τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Πορευόμεθα πρὸς τὸν αἰώνιον ἡμῶν προορισμόν, μέσα εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ «αἰεὶ ὑπὲρ ἡμῶν», δέν εἶναι μία «ἀνωτέρα δύναμις», κεκλεισμένη εἰς τὴν ὑπερβατικότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς παντοδυναμίας καὶ τῆς ἀγιότητός της, ἀλλὰ «ὁ ἡμετέραν μορφήν ἀναλαβών» προαιώνιος Λόγος τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν καλέση τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς ἀγιότητός Του, εἰς τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν. Ὁ ἐξ ἀρχῆς «ἐλευθερία τετιμημένος» ἄνθρωπος, καλεῖται νὰ ἀποδεχθῇ ἐλευθέρως τὴν θεῖαν ταύτην δωρεάν. Εἰς τὸ θεανδρικόν μυστήριον τῆς σωτηρίας, ἡ συνεργία τοῦ ἀνθρώπου λειτουργεῖ καὶ ὡς μαρτυρία ἐν τῷ κόσμῳ περὶ τῆς βιωθείσης εὐεργεσίας -«τί δέ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες;» (Α' Κορ. δ', 7)- διὰ τῆς «οὐ ζητούσης τὰ ἑαυτῆς» ἀγάπης πρὸς τὸν «ἀδελφόν».

Ἡ Ἀγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστή εἶναι κατ' ἐξοχὴν καιρὸς βιώσεως αὐτῆς τῆς Χριστοδωρήτου ἐλευθερίας. Ἡ νηστεία καὶ ἡ ἄσκησις δέν εἶναι ἔξωθεν ἐπιβληθεῖσα πειθαρχία καὶ ἑτερονομία, ἀλλὰ ἐκούσιος σεβασμὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρακτικῆς, ὑπακοή εἰς τὴν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δέν ἀποτελεῖ νεκρὸν γράμμα, ἀλλὰ παρουσίαν ζῶσαν καὶ ζωοποιόν, διαχρονικὴν

ἐκφρασιν τῆς ἐνότητος, τῆς ἀγιότητος, τῆς καθολικότητος καί τῆς ἀποστολικότητος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ γλῶσσα τῆς θεολογίας καί τῆς ὑμνολογίας ἀναφέρεται εἰς τό «χαροποιόν πένθος» καί εἰς τό «ἔαρ τῆς νηστείας». Ὁ γνήσιος ἀσκητισμός εἶναι πάντοτε χαροποιός, ἐαρινός καί φωτεινός. Δέν γνωρίζει δυῖσμούς καί διχασμούς, δέν ὑποτιμᾷ τήν ζωήν καί τόν κόσμον. Ἡ «καταθλιπτική ἄσκησις», ἡ ὁποία ὀδηγεῖ εἰς «ἀποξήρανσιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως», οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μέ τό πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅπου ἡ ἀσκητική ζωή καί ἡ πνευματικότης διαποτίζονται ἀπό ἀναστάσιμον εὐφροσύνην. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ἡ νηστεία καί ἡ ἄσκησις ἐμπεριέχουν μίαν ἐναλλακτικήν πρότασιν ζωῆς ἀπέναντι εἰς τόν ὑποσχόμενον ψευδεῖς παραδείσους εὐδαιμονισμόν καί εἰς τόν μηδενιστικόν πεσιμισμόν.

Οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς ὀρθοδόξου ἀσκητικῆς πνευματικότητος εἶναι καί ὁ κοινωνικός χαρακτήρ της. Ὁ Θεός τῆς πίστεώς μας εἶναι «ὁ πῖό κοινωνικός Θεός», «Θεός σχέσεων». Προσφυέστατα ἐλέχθη ὅτι ἡ Ἁγία Τριάς εἶναι «ἡ ἄρνησις τῆς μοναξιάς». Ἡ ἐξατομίκευσις τῆς σωτηρίας καί τῆς εὐσεβείας, ἡ μετατροπή τῆς ἀσκήσεως εἰς ἀτομικόν κατόρθωμα, ἀγνοοῦν τήν τριαδοκεντρικὴν ὑφήν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος. Ὅταν νηστεύωμεν διὰ τόν ἑαυτόν μας καί κατὰ τό ἰδικόν μας μέτρον, τότε ἡ νηστεία δέν ἐκφράζει τό πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως. Ἡ πνευματικότης εἶναι ζεῖδωρος παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό ὁποῖον εἶναι πάντοτε «πνεῦμα κοινωνίας». Ἡ γνήσια ὀρθόδοξος πνευματική ζωή ἀναφέρεται πάντοτε εἰς τήν ἐκκλησιαστικοποίησιν τῆς υπάρξεώς μας καί ὄχι εἰς μίαν «πνευματικὴν αὐτοπραγμάτωσιν».

Στοιχοῦντες τῇ ἀφιερώσει τοῦ τρέχοντος ἔτος ὑπὸ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς «τόν ποιμαντικόν ἀνακαινισμόν καί τήν ὀφειλετικήν μέριμναν διὰ τήν νεολαίαν», καλοῦμεν τοὺς ὀρθοδόξους νέους καί τὰς νέας νά συμμετάσχουν εἰς τοὺς πνευματικούς ἀγῶνας τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, διὰ νά βιώσουν τό ἀνθρωπολογικόν βάθος καί τό ἀπελευθερωτικόν πνεῦμα της, νά κατανοήσουν ὅτι ὁ ὀρθόδοξος ἀσκητισμός εἶναι ὁδός ἐλευθερίας καί ὑπαρξιακῆς ὀλοκληρώσεως ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς εὐλογημένης ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, πυρὴν τῆς ὁποίας εἶναι τό «ἀληθεύειν ἐν ἀγάπῃ». Ἡ ὀρθόδοξος νεότης καλεῖται νά ἀνακαλύψῃ τόν ὀλιστικόν χαρακτήρα τῆς νηστείας, ἡ ὁποία εἰς τό Τριῶδιον ὑμνεῖται ὡς «πνευματικῶν ἀγώνων ἀρχή», ὡς «τροφή ψυχῆς», ὡς «μήτηρ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων καί πασῶν τῶν ἀρετῶν». Δέν εἶναι ἀπλῶς ἀποχή ἀπὸ καθωρισμένας τροφάς, ἀλλὰ ἀγὼν κατὰ τῆς φιλαυτίας καί τῆς αὐταρεσκειάς, εὐαισθησία διὰ τόν πάσχοντα συνάνθρωπον καί ἔμπρακτος βοήθεια πρὸς αὐτόν, εὐχαριστιακὴ χρῆσις τῆς δημιουργίας, ὑπαρξιακὴ πληρότης, κοινωνία ζωῆς καί ἀλληλεγγύη. Ἡ ἄσκησις, ἡ νηστεία, ἡ προσευχή, ἡ ταπείνωσις ἀναδίδουν τό ἄρωμα καί τό φῶς τῆς Ἀναστάσεως, ἀπὸ τήν ὁποίαν ἀντλοῦν νόημα καί κατεύθυνσιν. Αὕτῃ, ὡς ἡ πεμπτουσία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί τοῦ ἐσχατολογικοῦ προσανατολισμοῦ της, συνδέει ἀρρήκτως τήν ζωὴν τῆς ἀσκήσεως μέ τήν Θεϊαν Εὐχαριστίαν, τό μυστήριον τῆς προγεύσεως τῆς ἀνεκλαλήτου χαρᾶς τῆς Βασιλείας τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τό γεγονός ὅτι εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡ Θεία Εὐχαριστία διετηρήθη ὡς κέντρον τῆς ζωῆς της, συνδέεται μέ τό ὅτι ἡ Ἀνάστασις εἶναι τό θεμέλιον τῆς πίστεώς της καί ὁ φωτεινός ὀρίζων τῆς ἀσκητικῆς πνευματικότητος καί τῆς καλῆς μαρτυρίας ἐν τῷ κόσμῳ.

Μέ αὐτάς τάς σκέψεις, ἐπικαλούμεθα ἐν ταπεινώσει τό ἔλεος καί τήν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, διά νά διατρέξωμεν εὐσεβοφρόνως τόν δόλιχον τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, νά φθάσωμεν τό σωτήριον Πάθος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καί, δοξάζοντες τήν ἄφατον Αὐτοῦ μακροθυμίαν, νά λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει τῆς λαμπροφόρου Ἐγέρσεως Αὐτοῦ, τῆς ἀγαγούσης ἡμᾶς ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τήν ἄληκτον Ζωήν.

Ἄγια καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή ,βκ´
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τήν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς, α' Μαρτίου, ἀμέσως
μετά τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.